

UTTALELSE OM UTBYGGING PÅ SMELTEVERKSTOMTA

Råd for kunst og kultur i Trondheim

Trondheim 20. april 2026

Grunnlag for uttalelse:

Eksisterende planer og vedtak i Trondheim Kommune som er relevante for saken.

Spørreundersøkelse blant 100 kulturaktører (RKKT feb 2026). Spørreundersøkelse i Bjuda På sitt Forprosjekt: Etablering av lokalt råd for kunst og kulturfeltet i Trondheim (2022).

Samtaler med :Trøndelag Musikkråd, NMF Trøndelag, Verkstedhallen, enkeltrepresentanter innen det frivillige og profesjonelle kulturfeltet, Kulturenheten v/ Egil Furre og styret RKKT.

1. Bakgrunn

Råd for kunst og kultur i Trondheim viser til kommunens forespørsel om innspill til videre planlegging av Smelteverkstomta.

RKKT mener Smelteverkstomta må forstås som langt mer enn et enkelt byggeprosjekt. Området ligger midt i en av Trondheims viktigste utviklingsakser – fra Nyhavna via Lilleby og Lade til Leangen – hvor store deler av framtidig boligvekst og transformasjon vil finne sted.

De siste 15 årene er det bygget flere tusen boliger i dette området, og veksten vil fortsette fram mot 2050. Utviklingen av kulturarenaer, ungdomstilbud, frivillighetslokaler og åpne møteplasser har imidlertid ikke holdt samme tempo. Resultatet er et tydelig etterslep i den sosiale infrastrukturen.

Dagens boligprosjekter dekker i hovedsak behovene til de yngste barna, særlig gjennom uteområder, mens eldre barn og ungdom i liten grad har tilgang til egnede møteplasser.

Denne funksjonen kan ikke overlates til kjøpesentre som City Lade og Sirkus Shopping.

Erfaringene fra de senere årene viser flere uheldige konsekvenser når store kjøpesentre i praksis fungerer som møteplasser for unge. Dette understreker at det offentlige tilbudet ikke er tilstrekkelig. Kommersielle arenaer kan være et supplement, men kan ikke erstatte åpne og inkluderende møteplasser.

Smelteverkstomta representerer derfor en sjelden mulighet til å bygge fellesskap, helse, oppvekstkvalitet og byliv samtidig med fysisk utbygging.

Det er godt dokumentert at Trondheim har en betydelig underdekning av kulturarealer. I RKKT sin spørreundersøkelse blant 100 medlemmer (februar 2026) pekes mangel på egnede produksjonslokaler – som øvingsrom, verksteder, undervisningsrom og mindre scener – ut som den største utfordringen. Dette gjelder på tvers av kunstformer og både det profesjonelle og frivillige kulturlivet. RKKT forventer at den kommende kulturarenaplanen for Trondheim vil understøtte dette behovet.

Bystyret vedtok i sak PS 195/25 (23. oktober 2025) å etablere ungdomsskole og helse- og velferdssenter på Smelteverkstomta. I tillegg planlegges arealer til kulturskole, fritidsklubb, bydelsbibliotek og fysisk aktivitet.

Smelteverkstomta representerer et strategisk viktig utviklingspotensial. Det må sikres tilstrekkelige og egnede arealer til kultur og møteplasser gjennom forpliktende grep i planprosessen, slik at disse funksjonene integreres fra starten av og ikke tilføyes i etterkant. Fritidsklubb, kulturskole og bydelsbibliotek er sentrale, men det er også nødvendig å legge til rette for frivillig kulturliv og møteplasser for både unge og eldre. Kulturfunksjoner må gis en tydelig og forpliktende plass i prosjektet, på linje med øvrige hovedfunksjoner, og ikke reduseres til tilleggsarealer.

2. Kulturens samfunnsverdi må være premiss i planleggingen

RKKT vil understreke at kultur ikke bare handler om fritid og opplevelser. Forskning viser at kultur bidrar til:

- bedre psykisk og fysisk helse
- redusert ensomhet
- økt deltakelse og inkludering
- sterkere lokal tilhørighet
- læring og mestring
- tryggere oppvekstmiljø
- mer attraktive og levende bydeler

For kommunen betyr dette at investeringer i kultur også er investeringer i forebygging. Tilgjengelige møteplasser og meningsfulle aktivitetstilbud reduserer behovet for senere og mer kostbare tiltak innen helse, oppvekst og sosialtjenester. Kultur må derfor behandles som del av kommunens samlede samfunnsoppdrag.

3. Konkrete tiltak på Smelteverkstomta

a) Fritidsklubber

Vi viser til tidligere vedtak om at dette området skal prioriteres for at Trondheim skal nå målet om fritidsklubb i alle bydeler. RKKT støtter planens prioritering om etablering av Fritidsklubb på Smelteverkstomta

b) Kulturskolen

Det er kulturskolesentre i mange bydeler. Det finnes ikke et slikt lokalt tilbud i denne delen av byen. RKKT støtter planens ønske om å etablere et kulturskolesenter på Smelteverkstomta.

c) Bydelsbibliotek

RKKT støtter etablering av et bydelsbibliotek på Smelteverkstomta som en åpen og inkluderende møteplass på tvers av generasjoner. I en bydel preget av sterk bolig- og handelsvekst, og med mangel på ikke-kommersielle møteplasser, vil biblioteket ha en særlig viktig funksjon – spesielt for ungdom og eldre.

Et moderne bydelsbibliotek er mer enn en samling bøker. Det er en sosial og kulturell arena for læring, deltakelse og aktivitet, med rom for arrangementer, mindre framføringer og uformelle møteplasser i hverdagen.

Samtidig må bydelsbiblioteket, som allerede er en del av det vedtatte konseptet, løftes til en bærende hovedfunksjon på linje med ungdomsskole og helse- og omsorgssenter, og ikke behandles som et tillegg i den videre planleggingen.

Samlokaliseringen gir gode muligheter for sambruk og nye løsninger, blant annet knyttet til Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken og nærmiljøbaserte kulturaktiviteter, i samspill med fritidsklubb og kulturskole. Egnede lokaler for kulturformidling åpner også for nye koblinger mellom helse, omsorg og kultur.

d) Frivillig kulturliv og flerbrukslokaler

RKKT registrerer en betydelig mangel på egnede kulturarealer i denne delen av byen. Behovene gjelder blant annet øvingslokaler for band, dansesaler, verksteder, møterom, flerbrukslokaler, mindre framføringsarenaer samt rom for kurs og undervisning.

Slike lokaler har stor samfunnsverdi fordi de muliggjør frivillig aktivitet, egenorganisert deltakelse og lokale fellesskap. Frivilligheten bidrar med omfattende innsats, bygger nettverk og skaper tilhørighet som det offentlige alene ikke kan levere. Tilgang til egnede lokaler er derfor en grunnforutsetning for et sterkt lokalsamfunn.

Disse behovene må sees i sammenheng med, men ikke begrenses til, bydelsbibliotekets funksjon. Smelteverkstomta bør derfor planlegges med fleksible rom og flerbruksløsninger som kan benyttes av skole, kulturskole, frivillighet og nærmiljø – også utenfor skoletid.

e) Kroppsøvingsareal på skolen

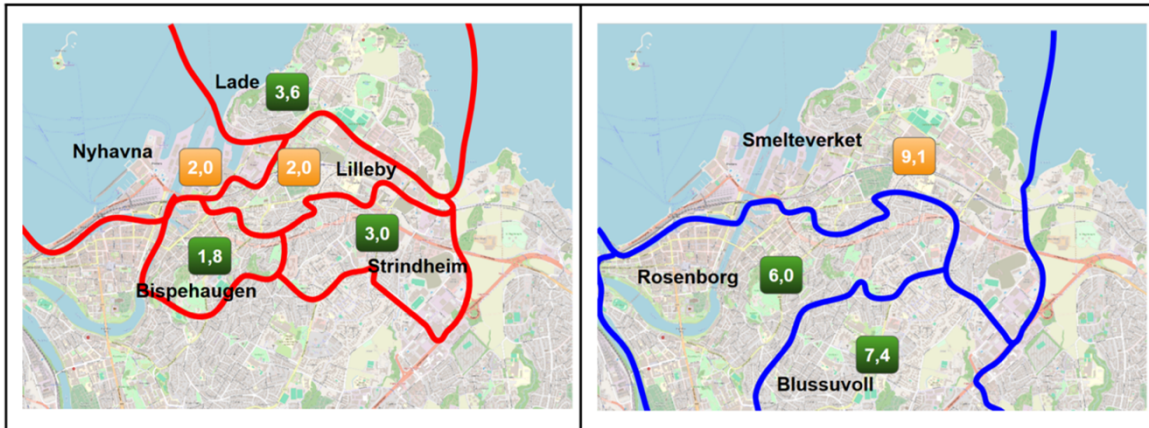
RKKT har forståelse for at kommunen vurderer bruk av eksisterende kapasitet, herunder Trygg/Lade-hallen. Samtidig vil vi understreke at eventuell løsning for kroppsøving ikke må gå på bekostning av kulturfunksjoner og møteplassarealer på Smelteverkstomta.

Dersom hall bygges på tomta, bør denne planlegges som flerbruksanlegg med sambruk mellom skole, idrett, kultur og nærmiljø. Samlokalisering gir bedre ressursbruk, høyere aktivitet gjennom hele dagen og større samfunnsnytte av offentlige investeringer.

4. Nærmere om behovene

a) Geografisk område

Sak 298/22 (Skolestruktur Lilleby–Lade) vedtok ungdomsskole på Smelteverkstomta, med Lade, Lilleby og Nyhavna som tilhørende barneskoler.

Området omfatter også Leangen, som er blant de områdene med sterkest befolkningsvekst i Trondheim.

Vi mener det er en svakhet at beslutningsgrunnlaget ikke inkluderer Leangen-området (Falkenberg, Gildheim, Leangen) i vurderingen av «helheten av behovene». En helhetlig vurdering må inkludere både eksisterende og planlagte tilbud i dette området.

b) Status for kulturarealer i området

RKKT har ikke full oversikt over status på kulturbygg i området som hører naturlig til Smelteverkstomta. Vi regner med at full oversikt blir presentert i plan for kulturbygg som kommer snart. Vi har likevel valgt å lage en foreløpig oversikt over status (med forbehold om feil og mangler):

Frivillig kulturliv:

- Buran Bibliotek -
- AKKS Buran
- Lademoen, Lade og Strindheim kirker
- Det gamle bedehuset på Strindheim (Strindheim Kulturhus)
- Midlertidig bruk av Ringve Skole
- Andre (ikke kartlagt)

Kommentar: Biblioteket på Buran er trolig den eneste nye etableringen i denne delen av byen de siste 20 årene. De fleste lokalene som benyttes til kulturaktivitet, er i utgangspunktet ikke tilpasset dette formålet. Ringve skole fungerer i dag svært godt for mange typer aktivitet i det frivillige kulturlivet, men bruken er midlertidig. Vi mener derfor at området har en betydelig underdekning av arealer for frivillig kulturliv. To eksempler på områder med særlig store mangler er øvingslokaler for band – som tidligere ble tilbudt av Trøndelag Musikkråd, men som nå er borte – samt lokaler for dans, hvor det også er stor underdekning i hele byen. Generelt mangler det store nok og egnede lokaler for frivilligheten i Trondheim.

Profesjonelt kulturliv:

- Rosendal
- Verkstedhallen
- Lademoen kunstnerveksted og Babel

DansiT
Rotvoll kunstnersenter
Havet
Ringve Musikkmuseum (Hovedsak profesjonelle?)
Nyhavna (i hovedsak profesjonelle så langt. Både profesjonell og frivillig etterhvert..)
Andre (ikke kartlagt)

Kommentar:

Det er relativt god dekning for profesjonelt kulturliv i denne delen av byen. Samtidig vet vi at det generelt er stor underdekning av produksjonslokaler for profesjonelt kulturliv i hele Trondheim. Denne delen av byen fremstår imidlertid ikke som dårligere stilt enn andre bydeler.

Idrett:

Idrettsanleggene på Ladesletta og Lade Skole
Idrettsanleggene på Leangen
Andre (ikke kartlagt)

Kommentar:

Trygg/Lade-hallen er et relativt nytt anlegg, og utvikling av idrettsanlegg er lagt inn som premiss i forbindelse med boligbyggingen på Leangen. Det er imidlertid ikke kjent at det foreligger tilsvarende planer for tilrettelegging av kulturaktivitet i dette området.

Området tilknyttet Smelteverkstomta skolekrets fremstår derfor som relativt godt dekket når det gjelder idrettsfasiliteter, selv om det fortsatt er et generelt behov for flere hallflater i Trondheim. Dette understreker at kulturarealer må prioriteres høyere i den videre utviklingen av Smelteverkstomta.

5. Kulturdelt i planlagt skolebygg

Et tema som ikke er omtalt i denne fasen av planleggingen, men som er avgjørende, er utforming av kulturarealer i skoledelen.

Erfaring fra nyere skolebygg viser at kulturfunksjoner i liten grad prioriteres. Tidligere fungerte gymsaler som flerbruksrom, men i dag er kroppsøving flyttet til egne haller uten at tilsvarende løsninger for kultur er etablert. Resultatet er ofte lokaler som ikke er egnet for musikk og framføring. Vanlige utfordringer er dårlig akustikk, lite lagerplass, svak tilgjengelighet og romløsninger som ikke fungerer til kulturformål.

Musikk og kulturaktivitet krever spesialtilpassede rom. Lydsterk og lydsvak aktivitet må skilles, og samlingssaler må planlegges som reelle kulturrom. Skolen bør også utvikles som et lokalt kulturbygg med bruk etter skoletid. NS-ISO 23591 og NS 8178 gir tydelige føringer for dette og bør legges til grunn.

Erfaringer fra skoler i Trondheim illustrerer utfordringene og mulighetene: Ved Nidarvoll/Sunnland skole er amfisalen plassert i direkte tilknytning til hovedinnganger, gangsoner og åpne arealer. Dette medfører at salen i praksis er lite egnet til bruk. Den kan blant annet ikke benyttes samtidig som det foregår aktivitet i tilstøtende rom, på grunn av betydelig lydlekasje mellom lokalene.

Ved Lade skole var det opprinnelig planlagt en større sal som kunne fungere som base for bydelens kor og korps. Underveis i byggeprosessen ble salen imidlertid nedskalert av økonomiske hensyn, og har i dag ikke tilstrekkelig kapasitet til større ensembler.

Spongdal skole framstår på sin side som et mer vellykket prosjekt. En viktig årsak er at det lokale kulturlivet ble involvert tidlig i planleggingsfasen og fikk påvirke utformingen av lokalene.

Tilgjengelighet for utlån er også en sentral faktor. Ved Nidarvoll/Sunnland har lokalene, to år etter ferdigstilling, fortsatt i liten grad vært tilgjengelige for ekstern bruk, med unntak av Nidarvoll skolekorps.

Samlet sett viser disse eksemplene behovet for å planlegge større og mer fleksible saler som kan fungere både som skole- og kulturarena for bydelen. Tidlig involvering av kulturfaglig kompetanse er avgjørende for å sikre funksjonelle og relevante kulturarealer i framtidige skolebygg.

Anbefalinger fra RKKT rundt planlegging av ungdomsskole på Smelteverkstomta og utbygging av framtidige skolebygg i Trondheim:

- Kulturfeltet og spesielt frivilligheten i bydelen må involveres tidlig og systematisk i planleggingen av skolebygg.
- NS-ISO 23591 *Akustiske kvalitetskriterier for rom og lokaler til musikkøving* og NS 8178 *Akustiske kvalitetskriterier for saler for musikkframføring* bør legges til grunn som standard for planlegging av kultur- og musikkrom i Trondheim kommune.
- Det må planlegges egnede rom for undervisning, øving og framføring, inkludert nødvendige lager- og støttefunksjoner.
- Samlingssal og øvrige kulturarealer må utformes som funksjonelle kulturrom, ikke som trafikkareal.
- Skolen bør utvikles som et reelt kulturbygg for nærmiljøet, med bruk også etter skoletid.

6. Konklusjon -innspill Smelteverkstomta

Smelteverkstomta kan bli ett av Trondheims viktigste kulturpolitiske byutviklingsprosjekter fram mot 2050. Her har kommunen en sjelden mulighet til å bygge sosial infrastruktur samtidig med fysisk utbygging og sikre en levende og inkluderende bydel

RKKT mener derfor at:

1. Kulturfunksjoner må gis en tydelig og bindende plass i prosjektet
2. Fritidsklubb, kulturskole og bydelsbibliotek må realiseres fullt ut
3. Det må etableres tilstrekkelige flerbrukslokaler for frivillighet og nærmiljø
4. Skolebygget må utvikles med reelle og funksjonelle kulturarealer
5. Løsninger for kroppsøving må ikke svekke kulturformålene.
6. Planleggingen må sees i sammenheng med utviklingen av Nyhavna og veksten i Lade–Leangen-området

Dette vil gi gevinster for oppvekst, folkehelse, inkludering, læring, byliv og bærekraftig byutvikling